

DEZVĂLUIRILE GUVERNATORULUI BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

Florea Dumitrescu era în 1989 guvernatorul Băncii Naționale a României și, așadar, este unul dintre cei mai avizați cunosători ai economiei din epoca Nicolae Ceaușescu și ai secretelor banilor României Socialiste. Înainte de a avea această funcție, Florea Dumitrescu fusese timp de nouă ani, din 1969 până în 1978, ministru de Finanțe al guvernului de la București, exact perioada de maximă înflorire a industriei din România. Puțini știu astăzi că acele investiții uriașe au fost posibile și ca urmare a aderării României la Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială. Negocierea cu aceste două instituții financiare internaționale a demarat, în secret, pentru a nu afla nimic sovieticii, chiar în 1969, când Florea Dumitrescu a preluat funcția de ministru al Finanțelor. Acesta a preluat canalele inițiate deja în scopul respectiv de diplomații români și l-a avut ca partener de negociere pe însuși președintele Băncii Mondiale, Robert McNamara, fostul șef al Pentagonului. Practic, Florea Dumitrescu este cel care a semnat în numele României în decembrie 1972 acordul cu FMI. Din acel an și până în 1980, România socialistă a beneficiat de un volum de credite de aproximativ șase miliarde de dolari, care au contribuit la realizarea unor importante obiecte în industrie, agricultură și transport.

După un stagiul diplomatic, de ambasador în China, Florea Dumitrescu a preluat mandatul de guvernator al BNR în 1984. Culmea este că, din această poziție, este cel care a resimțit din plin deteriorarea relațiilor cu Banca Mondială și FMI, drept consecință a hotărârii lui Nicolae Ceaușescu de a rambursa anticipat datoria externă. Contextul economic al anilor '80 era cu totul altul față de perioada în care fusese ministru de Finanțe. Spre deosebire de deceniile trecute, creșterea în putere Elena Ceaușescu, iar „Cabinetul 2” intervenea tot mai agresiv în chestiunile economice. Intrând în circuitul decizional, pozițiile Elenei Ceaușescu au derutat tot sistemul economic-financiar al țării. Până la urmă,

Criza anilor '80 a fost provocată și gestionată integral de Nicolae Ceaușescu FOTO: AGERPRES

Florea Dumitrescu a fost chiar demis în martie 1989 împreună cu alți demnitari din zona economică. Unul dintre motive a fost acela că a îndrăznit să-i spună lui Nicolae Ceaușescu faptul că nu-i cea mai potrivită decizie rambursarea anticipată a datoriei externe. Florea Dumitrescu se destăinuie după 20 de ani și prezintă cu acuratețe situația economiei românești din ultimul an al dictaturii ceaușiste. Totodată, pe parcursul următoarelor episoade, dezvăluie mecanismele decizionale ale timpului respectiv și comportamentul lui Nicolae Ceaușescu față de problemele economice și datoria externă a României.

(Răzvan BELCIUGANU)

Dezastru în economia României socialiste

Întreaga perioadă 1950-1989 a fost caracterizată în ciuda dificultăților și a unor erori în politicile industriale și agricole printr-o creștere economică continuă. Astfel, venitul național a crescut în deceniul VI de 2,7 ori, în deceniul VII de 2,2 ori, în deceniul VIII de 2,4 ori, iar în deceniul IX cu 8%. Perioada cu cea mai slabă creștere economică a fost 1980-1989. În 1989, aspectele de criză s-au amplificat, anul fiind marcat de evenimente importante cu semnificații majore pentru mine personal și pentru România. Am pășit în 1989 încercat de griji și preocupări, având funcția de guvernator al

Băncii Naționale, instituție cu atribuții de bancă centrală de emisiune, centru de creditare, de casă și de decontare al economiei naționale. Desfășurarea fluentă a operațiunilor bănești, cu numerar și fără numerar, ca și asigurarea stabilității monetare și a sănătății monedei naționale erau afectate de o serie de fenomene negative ce aveau un caracter tot mai pronunțat începând cu anul 1985; stagnarea economică, scăderea eficienței economice exprimată în reducerea creșterii veniturii naționale. Astfel de fenomene se reflectau în evoluția și structura creditelor bancare, după cum urmează:

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Zi istorică declarată de șefii propagandei: 15 ani de când Nicolae Ceaușescu e și președintele României. Agricultorii au fost în plin asalt pe fronturile însă-

mănțărilor de primăvară și săpământului pomologic. Petrești și Scornicești, în întrecere... socialistă. „Echipele complexe” în luptă cu abandonul școlar al copiilor de țigani.

„Și se cheamă Ceaușescu - drumul către viitor!”

S-au împlinit 15 ani de când secretarul general al PCR îndeplinește și funcția de președinte al României. Scinteia a apărut ca la marile sărbători, în bandă roșie (proces tehnologic complicat

pentru tipografie); „Marelui erou al patriei, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele României Socialiste, omagii fierbinte al întregii națiuni”. Nici măcar poemul aniversar, semnat de Victor Tulbure, nu aduce vreo nouă.

(Continuare în pag. a II-a)

Nicolae Ceaușescu, de 15 ani președinte cu sceptru regal

La 28 martie, presa anunța cu litere de-o șchioapă altă aniversare din calendarul laic al regimului: 15 de ani de la înființarea funcției de președinte al Republicii și, implicit, tot atâția de când Ceaușescu o deținea. Laudele și omagiile n-au ieșit din nota obișnuită. El e-n tot și-n toate, „la cârma țării” parcă dintotdeauna, voia să sugereze avalanșa de articole.

În România, instituția prezidențială n-avea nici un fel de tradiție, funcția ca atare fiind creată abia în 1974, în timpul și pentru Nicolae Ceaușescu. După abolirea monarhiei la 1 decembrie 1947, când s-a proclamat republica, șeful statului s-a chemat inițial „președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale”. În 1961, când Prezidiul MAN s-a transformat în Consiliu de Stat, și până în 1974, titulatura oficială a șefului statului era „președinte al Consiliului de Stat”. În 1974, pentru prima dată în istoria României, apărea funcția de președinte al Republicii.

În primii ani ai regimului comunist era simbolică, deținătorul ei neavând în realitate nici o putere. „Strămoșii” lui Ceaușescu în funcția de șef al statului român au fost Mihail Sadoveanu, Constantin I. Parhon, Petru Groza, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Gheorghiu-Dej și Chivu Stoica. Desigur, despre aceștia presa lui '89 nu mai amintește nimic. Ceaușescu se trăgea direct din căpeteniile dacice și din volvezi.

De-a lungul vieții, acumulate o sumedenie de calități și titluri oficiale, de-a-proape li se pierduse șirul: secretar general al CC al PCR, președinte al RSR, al Consiliului de Stat, al Consiliului Apărării, al Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, comandant suprem al

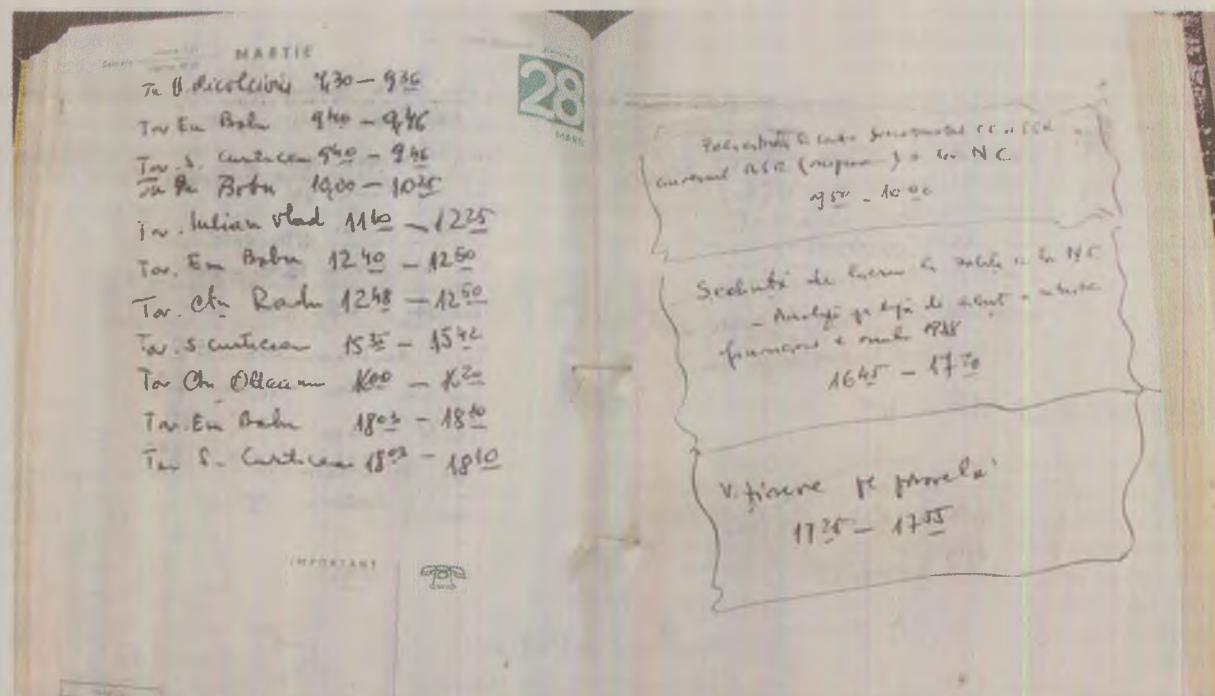

Instituția prezidențială a fost inventată în 1974 de Ceaușescu FOTO: Muzeul Național de Istorie a României

Fortelor Armate ale RSR. Țara era cabinetul său de lucru, după cum se grăbise să verifice un poet.

(Continuare în pag. a II-a)

Agenda Elenei Ceaușescu

Altă „mare sărbătoare” onorată prin muncă! Elena Ceaușescu și-a început programul cu primirea lui Vasile Nicolciuiu, șeful protocolului (9:30-9:36). Au urmat Emil Bobu împreună cu Silviu Curticeanu (9:40-9:46). Putem presupune că discutase cu ei și despre programul sărbătoririi a 15 de ani de la crearea postului de președinte al României pentru Nicolae Ceaușescu. Fusesse, oare, mulțumită de elogiile presei? Ori criticase repetițiile ei? Căci prea semănau articolele și telegramele cu cele făcute pentru aniversările lor din ianuarie. Dar ce mai puteai inventa!

Zece minute (9:50-10:00) a ținut „Felicitarea de către Secretariatul CC al PCR și Guvernul RSR a tov. N.C.”. Se pare că singurul oficial care scria prescurtat numele lui Nicolae Ceaușescu a fost secretarul de la Cabinetul 2. Presei i-a fost interzis să-i tipărească numele și prenumele în rânduri diferite ori despărțit în silabe vreunul din ele.

După felicitări, Tovarășă l-a chemat încă de două ori pe Bobu (10:00-10:25 și 12:40-12:50). Între cele două întrevederi cu Bobu a avut o foarte lungă întâlnire cu

șeful Securității, generalul Iulian Vlad (11:10-12:25). După-amiaza i-a primit pe Curticeanu, generalul Olteanu și... Bobu. Programul ei de birou s-a încheiat la 18:10.

În aceeași după-amiaza a fost și la ședința de lucru („la săliță” cu tov. N.C.) pe tema analizei pe bază de bilanț a situației financiare a anului 1988. Și ultima - poate cea mai interesantă activitate a zilei - numită „vizionare pe pasarelă” (17:25-17:55). După cum povestesc martorii, vizionările acelea semănau a iarmaroc. Viitoarele „obiective” erau prezentate ca machete într-o sală special amenajată. De la înălțimea pasarelilor construite în scopul evaluării, soții Ceaușescu treceau pe deasupra lor. Șefii județelor și ai Capitalei le „strigau” foloasele în fața marelui cumpărător. Căci adevăratul țâg se făcea la costul investiției. Ceaușescu pretuia totul la jumătate. Ca să fie siguri că proiectul va fi finalizat, proiectanții calculau investiția la dublu. Iar Ceaușescu se târguia încă: le dă ori nu bani.

Lavinia BETA

JURNALE PERSONALE

28 MARTIE

Soare fastuos, dar încă rece. Primăvară biruitoare, dar nu am timp să mă pot bucura. Când îmi voi recăștiga singurătatea răvnită? Acum vești că și Bușchis va veni mai repede decât scontasem. - Telefon 1, după o atât de lungă tăcere. S-a căsătorit, dar nici unul nu e fericit, zice, ar vrea să mă vadă și totuși nu poate veni, nu știe cum. Nu știu nici eu, simt doar o ascuțită durere. - Încă nu știu cum a trecut Cori, ieri. Mereu sub presiune. - Ieri, bun interviu al lui Traian Ungureanu. - Nici o veste. Michael, la mine. Operațiile prin care a trecut. Și totuși speră, vorbește despre viitor, face planuri cum își va reincepte studiile. Mi se sfășie inima. - După-amiaza caldă, lungă plimbare, vizită la Jean, care e mereu absorbit de cartea la care scrie (și căreia eu unul nu-i vâd nici un rost, acum!). Dan C. Mihăilescu mi-a trimis ultima lui carte, dar stilul e usor gongoric. În critică prefer stilul sobru, sec, jonglerile mă obosesc. Dar poate sunt nedrept, eu sunt cel în pasă proastă și toate îmi par inutile, fastidioase, simple refugii dintr-o realitate care ne înghite ca un torent murdar, fie că scriem, fie că mai scoatem cărți, fie că mai credem în iluzia „salvării” prin literatură... tot atât!

Mircea Zăciu, Jurnal IV, București, Editura Albatros, 1998, p. 433

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Dădeam șpagă cinci, șase salarii odată la medici!”

Constantin Mihai avea 37 de ani în 1989 și era maistru la biroul mecano-energetic la filatura de lână pieptănată din Focșani, județul Vrancea. Avea un salariu bun, de 3.700 de lei. „Nu era nesimțirea asta la salariu. Atunci șeful nu avea voie să aibă salariul mai mare de șase ori față de cel mai mic salariu din echipa sa. Un muncitor putea să-și ia și el o sufragerie sau ce vroia. Nu ca acum, un muncitor stă cu zece milioane... Casă aveai de la stat. Nu era stres la serviciu. Lucram de la 7:00 dimineața până la 3:30, iar sâmbăta, până la ora 13:00. Eu confecționam piese de schimb pentru mașinile din fabrică. Se lucra mereu după plan. Erau reparații curente care se făceau la mașini. Se făcea revizia 1, revizia 2 și reparații capitale. Trebuia să fie piese de schimb tot timpul în fabrică pentru că mașinile erau verificate la sânge de Ministerul Aprovizionării și pentru Gopodăria Fondurilor Fixe. Fondurile fixe erau utajile. Dacă te găsea cu mașini în fabrică, din lipsă de piese care se pot face în România, se lăsa cu amenzi. Când aveam nevoie de piese de import trebuia să facem fișe tehnice de import și luam piesele la schimb, cu grâu sau cu alte. Așa era atunci! Nu era lipsă de forță de muncă pentru că erau obligat să lucrezi. Dacă te găsea în bar sau pe stradă în timpul nopții, trebuia să prezinți o legitimație și, dacă nu lucreai, te ducea la secretariatul partidului și îți găsea de muncă. Nu erau șomeri. Noi vedeam șomeri doar la televizor și ne întrebam «ce o fi aia»? În mare, era bine, nu văzusem șomeri pe afară, însă era un chin să găsești la copii ce îți trebuia. Chiar dacă medicul îți recomanda să le dai lactate, brânzeturi, carne, nu aveai de unde să iei, chiar dacă aveai bani. Brânză și lapte mai luam de la țărani, în rest cumpăram două batoane de salam, le dădeam cu ulei, și le țineam în ziar, afară, să reziste toată iarna. Stăteau la coadă pentru orice, să iei pe cartelă.

(Continuare în pag. a II-a)

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Ancheta lui Brucan

Document dactilografiat cu litere mari (mașină IBM), destinat șefului DSS, adjunctilor acestuia și Cabinetului 1, cu interpații pentru nume proprii scrise de mână (reprodus integral); sublinierile îi aparțin gen. Iulian Vlad, șeful DSS

Strict Secret

Exemplar nr. 1

1. Din ancheta efectuată asupra lui Brucan Silviu în ziua de 28 martie a.c. au rezultat următoarele:

a) A fost adăncită ancheta în legătură cu persoanele din cercul său de relații, de la care a obținut date ce au stat la baza analizelor, pe domeniul de probleme din țara noastră, făcute sistematic diplomaților străini.

A indicat noi persoane, cultivate de el în acest scop, între care: Murgescu Costin, Constantinescu Alexandru,

CALENDAR

28 martie (marți)
Soarele a răsărit la 7:04, a apus la 19:38
Luna a răsărit la 1:15, a apus la 9:29
Sărbătoare creștină:
Cuviosul Ilarion cel Nou; Cuviosul Ștefan, făcătorul de minuni.

S-a întâmplat la 28 martie 1989

● Cu ocazia sărbătoririi a 200 de ani de la Revoluția franceză din 1789, fosta fortăreață-inchisoare Bastilia, distrusă în timpul revoluției, urma să fie reconstruită. Noua Bastilie urma să fie ridicată la o distanță de 70 de metri de locul fostei închisori.

Complect demontabilă, ea urma să servească, începând din luna iulie, când lucrările se terminau, drept spațiu pentru două expoziții cu caracter istoric.

Ramona VINTILĂ

Duculescu Victor, toți profesori universitari, Ene Constantin, ambasador, Pilat Ion, scriitor, și Munteanu Ambrozie, pensionar, fost ziarist. Recunoaște că, de-a lungul deselor întâlniri avute cu aceștia, dar și cu ceilalți, menționați în ziua precedentă, a abordat o gamă largă de probleme în funcție de specialitatea fiecăruia.

Astfel, problematica economică a discutat-o în mod special cu Comșa Radu, Murgescu Costin, Pilat Ion, Pintilie Constantin și Constantinescu Alexandru. A dat ca exemplu discuțiile avute cu Murgescu Costin, în care a atacat problemele economiei românești în perspectiva economiei mondiale, chestiuni privind prețurile materiilor prime și competitivitatea produselor noastre pe piața mondială. De asemenea, a subliniat că în cadrul întâlnirilor avute cu Comșa Radu și Pintilie Constantin problematica abordată a vizat diverse aspecte ale planificării și autogestiei în condițiile în care planul de stat este obligatoriu. Referitor la politica externă a țării noastre, a avut numeroase discuții cu Mezincescu Eduard, Duculescu Victor, Ene Constantin și Bogdan Cornelius, cu ultimul accentul căzând pe relațiile româno-americane.

b) Întrucât, în repetate rânduri, a căutat să scoată în evidență activitatea publicistică desfășurată în exterior, unde i-a fost tipărite mai multe cărți, i s-a cerut să declare drepturile de autor încasate. A dat o declarație din care rezultă, în mod evident, că încearcă să deruteze ancheta, în sensul că, pentru această activitate, ar fi primit, în ceuri, sume mici între 300 și 800 dolari SUA pe care i-a depus la Banca Română de Comerț Exterior. Acest lucru contrazice propriile-i declarații din care rezultă că numai pentru o conferință sau un articol publicat a primit 500 dolari SUA.

(Continuare în pag. a II-a)

CEAUȘESCU, DE 15 ANI PREȘEDINTE CU SCEPTRU REGAL

Insemnele funcției prezidențiale erau clasică eșarfă tricoloră, dar și bizarul „sceptru” regal FOTO: Arhivele Naționale

(Urmare din pag. 1)

Povestea funcției prezidențiale în România, celebrată la 28 martie, începuse așadar cu 15 ani în urmă. În prima parte a lui 1974 avuseseră loc alegeri pentru Marea Adunare Națională. Cu trei zile înainte de sfârșitul lui martie, aleșii în forul legislativ se reuneau în prima ședință, de constituire. Deputații mai vechi, ce prinseseră și alte mandate, dar și nou-întrași. Ședința MAN de la 28 martie avea să le aducă tuturor mai multe premiere...

Momentul este descris în memoriile sale de Silviu Curticeanu: „Atmosfera încărcată de emoție, liniștea apăsătoare, suspansul determinat de întredeschiderea ușii laterale, erau brusc întrerupte de intrarea în sală a lui Nicolae Ceaușescu, ce declara un zgomot infernal determinat de ropote de aplauze, ovații și lozinci de tot felul, potrivite pentru o manifestație într-o piață publică, dar vădit contrastante cu solemnitatea unei sesiuni parlamen-

tare. La masa prezidiului, cel mai bătrân dintre bătrâni face oficiul de gazdă și, după ce validează pe toată lumea, lasă loc Biroului nou ales să asigure desemnarea Președintelui României”.

Pentru că instituția ca atare nu apărea în Constituție, în aceeași zi, în prima ședință a MAN după alegeri, prin legea cu numărul 1, a fost modificată și legea fundamentală. Conform acesteia, președintele RSR era șeful statului și reprezenta puterea de stat în relațiile interne și internaționale; prezida Consiliul de Stat și ședințele Consiliului de Miniștri, ori de câte ori era necesar; stabilea, măsurile de importanță deosebită, ce priveau interesele supreme ale țării; numea și revoca, la propunerea primului-ministru, pe viceprim-miniștri, miniștri și președinții altor organe ale administrației de stat și pe membrii Tribunalului Suprem; acorda gradele de general, amiral și mareșal; conferea decorații și titluri de onoare; acorda grațierea; acorda cetățenia, aproba renunțarea la cetățenie și retragerea

cetățeniei române; acorda dreptul de azil; stabilea rangurile meșinilor diplomatice, acredita și rechema diplomații României; prima scrisorile de acreditare și de rechemare ale ambasadorilor în România; încheia tratate internaționale în numele României; proclama starea de necesitate.

„O dată cu funcția, Ceaușescu a primit și însemnele noii sale puteri”: eșarfă tricoloră și... un sceptru. Al doilea obiect – cel puțin bizar într-un regim republican, trimitea cu gândul la regi și monarhie. „Momentul se voia festiv și solemn, scrie în continuare Silviu Curticeanu, dar pentru mine era mai mult hazliu din pricina buclucășului sceptru, ce-mi lăsa mereu impresia că asist la scena încoronării unui monarh în travesti dintr-un film de epocă prost regizat. Nu știu dacă ideea sceptrului îi aparținea lui Ceaușescu sau i-a fost sugerată de cineva; știam doar că sceptru, indiferent de etimologia lui latină sau greacă, înseamnă un baston încrustat cu metale și pietre

prețioase, ce reprezintă un însemn al puterii monarhului, iar în varianta sceptre de fer desemnează guvernării despotice; am avut de multe ori toiagul în mână, dar nefiind acolo la data confecționării lui, nu știu din ce metal era făcut și cât de prețioase erau pietrele ce-l încrustau; am aflat pe propria-mi piele că din orice metal a fost croit, în mâna lui Ceaușescu el a devenit grotesc și tragic, un însemn al unei puteri dictatoriale absolute.”

Ceaușescu mai stabilea astfel un record: era primul președinte cu sceptru regal! Cu ocazia alegerii, Salvador Dali i-a trimis o telegramă cu următorul conținut, publicată de Știința la 4 aprilie 1974: „Apreciez profund faptul dumneavoastră istoric de instituire a sceptrului prezidențial. Ulterior s-a spus că excentricul pictor ar fi sesizat astfel ridicolul situației, și că telegrama ar conține în puținele-i cuvinte o ironie la adresa lui Ceaușescu.

Cristina DIAC

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

„Vine el din osul Horii, din a lui Ștefan sulfare, / Din lumină de Bălcescu și din gând de Cantemir, / Vis din vis de Eminescu ori de alt Mihai, cel care / Și-a voit pe vatră neamul, sub etern, înalt nadir.” și finalul apoteotic... și se cheamă Ceaușescu – drumul către viitor!”.

Săptămâna pomiculturii

De ieri, „săptămâna pomiculturii”! Start la lucrările de primăvară în pomicultură și la plantat de pomi. Dat, ca toate comenzile, de la partid. Reporterii „bagă în gură” interlocațiilor, printre raportări, inteligenții de felul „într-o viață, ca să fii OM, trebuie să faci un copil, să clădești o casă și să plantezi un pom.”

Alegeri de deputați sovietici

Duminică, 26 martie, au scriszarele, în Uniunea Sovietică au avut loc alegeri de deputați pentru Congresul deputaților poporului. Știința menționează că acestea e organul suprem al puterii de stat, creat la finele anului trecut pe baza unei noi legi electorale. 2.250 de deputați vor forma noul Congres. 750 dintre ei au fost deja desemnați într-o primă etapă a alegerilor (11-23 martie) de organizațiile politice și obștești. Pentru restul de 1.500 mandate și-au depus candidatura 2.895 de candidați. Rezul-

tatele, peste o săptămână. Tăcere deplină însă asupra influențelor „perestroikă” de revenire la „învațătura lui Lenin” și euforia creată de concurența între mai mulți candidați pentru un loc de deputat.

Întrecere între Scornicești și Petrești

„Vom face din Petrești ce-am făcut din Scornicești”, lansase Lică Bărbulescu, secretarul CC cu agricultura, o nouă lozincă în localitatea de baștină a cumnatei Elena Ceaușescu. Astfel stimulată, notabilitățile comunei s-au trezit că toate porțile li se deschid la cuvintele magice „Petrești-Dâmbovită”. Camioanele CAP-ului trimise după furaje ori îngrășăminte avansau peste rând în coloanele de la porțile combinatelelor producătoare; pe planurile de investiții se așterneau urgent semnăturile de aprobare; premiile Festivalului Național Cântarea României mergeau simetric către formațiile ambelor localități – păstrătoare de valoroase tezaure folclorice descoperite prin fiii lor „cei mai iubiți”.

Mărfuri... neprețuite

Blaga Ana Maria din orașul Negrești, Str. Victoriei nr. 4, reclamă: „Nu pot fi enumerate produsele (multe), care sunt condiționate de altele, începând cu cărți, țesături, țigări etc. La raionul confecții copii însă problema este mai spinosă. Deși vrei să cumperi ceva anume – de exemplu o pereche de

pantaloni mărimea 36 – nu știi care este prețul real, cel tipărit (175 lei) sau cel modificat ulterior (275 lei) și mai scrie cîtitoare către ziarul ei favorit: „Deși sunt de trei ani în acest oraș, n-am auzit nicodată formula de politete, care să te imbție cu „Să mai poftiți pe la noi!”.

Ce spune geanta poștașului

„Miezul” revistei Flacăra – două pagini de reportaj tematic. Cu trei titluri pe cinci rânduri: „Sub zodiar civilizatăii socialiste/ Te!ul suprem al vieții și luptei președintelui Nicolae Ceaușescu: bunăstarea și fericirea poporului/ Tulcea –

reper ale noii deveniri contemporane”.

Personaje și dovezi sunt felurite. Printre care și geanta lui Ion Carпов („de vreo 30 de ani poștaș numai în Tulcea”), „Prin 68 mărșăluțam între 10 și 15 km pe zi cu 10-15 scrisori în geantă, cu vreo 30 de ziare Știința, cu 2-3 România Liberă și să mă gândesc bine, să nu mint, cam atât”, își aduce poștașul aminte. Semn al modernizării orașului Tulcea – geanta lui a devenit neîncăpătoare! Astfel că și-a cumpărat alta mai mare: înscap în ea sutele de scrisori, cărți poștale, avize și ziare.

La țigani

Obligatorie, în România, e școala generală de zece ani. Țara era însă, raportat la totalul populației cel mai mare procent de minoritari țigani din Europa. La recensământ se declară însă aproape toți români sau maghiari după a doua lor limbă.

Neferiți sunt profesorii repartizați în cartiere sau sate bogate în nederclară, „naționalitate conlocuitoare”. Sedentarizați în forță de legislația dreptului și obligației la muncă, țiganii derapează de la obligația școlară la copiii. Săptămănal, nenorociții învățători și profesori sunt programați pe teren cu „echipa complexă”: milițian, trimis al Primăriei, deputat de cartier sau sătesc, profesori. Numiții părinți sunt prelucați „de la om la om”: nu-ți trimiți copilul la școală – în consecință, te amendăm, îți retragem autorizația de a cânta la petreceri și nuți ori chiar te băgăm la nchisoare. Că se găsea pentru ce!

Lavinia BETEA

Copiii cu handicap în „țara copilăriei fericite”

Un slogan al presei din '89 era „copiii noștri – copiii patriei”. Patria însă nu avea decât copii sănătoși, deștepți și fericiti. Mulți, cât mai mulți căci Ceaușescu se voia stăpân peste-o Românie mai mare. O patrie tânără veșnic, cu oameni declarați fericiti...

Legile vieții nu pot fi însă schimbate. Și atunci se nășteau ori de-nou accidental handicapați fizici și psihici. Cauze ale handicapului erau uneori practicile abortive rămase fără efectul scontat. Oripilați de micul „monstru” apărut în familie ori înspăimântați de ceea ce credeau a fi pedeapsa vreunui păcat, alții fără mijloace și posibilități de-a face față îngrijirilor speciale, părinții îl abandonau în singurul „leagăn” pentru handicapați din România – la Jucu (Cluj).

După legile țării, la 18 ani, casele de copii își deschideau larg porțile alungând majorii în „câmpul muncii”. Din acest punct de vedere, Jucu nu avea regim special. Ce făceau tinerii handicapați după plecarea din „casă”, nu-și mai amintește nimeni. Din mila străinilor însă sigur nu puteau să trăiască – infracțiunea cerșitului era interzisă.

John Doe de Jucu

Foști angajați ai centrului pentru copii cu handicap din Jucu nu știu nici azi ce s-a întâmplat cu mulți dintre copiii de care aveau grijă în anii '80. Unii dintre copii îi vizitează, și-au făcut un rost atât cât au putut, însă soarta celor mai mulți le rămâne necunoscută. Marcel Jucanu, Vasile Agafitei și Mihăiță Dumitru sunt doar trei dintre copiii ale căror destine am putut să le refacem, cu ajutorul amintirilor foștilor angajați ai casei de copii.

Marcel Jucanu a ajuns la centru pe la jumătatea anilor '80, pe când avea 10 ani. Un milițian l-a găsit dormind într-un șanț și l-a adus la leagăn. „Când l-a adus, nu știa cum îl cheamă, povestește fosta bucătăreasă a centrului, Maria Cuibuș. I-am zis Marcel, după numele băiatului meu. Și Jucanu i-a zis directorului când să îi facem buletin. Jucanu de la Jucu, numele satului. Așa a rămas: Marcel Jucanu. Făcea sarmale cu mine, spăla vase, un copil bun.” Amintiri despre el păstrează și Maria Țala, fostul administrator al centrului. „Nu știa nimic despre el, spune ea. Povestea doar de o înmormântare, probabil fusese părăsit după o înmormântare. Apoi, după mulți ani, cineva care venea cu mătușoara tocmai din Sânpaul, l-a recunoscut. Am făcut imediat adresă pe numele părinților, care au fost chemați să vadă dacă e al lor.” De voie, de nevoie, părinții s-au prezentat la centru. „Când l-a văzut pe bărbat, Marcel a început să își dea cu pumnii în cap și să urle: «nu, că-mi dădea în cap». Șocul fusese așa mare, încât își adusesse aminte că părintele îl bătea în cap. Femeia a hohotit în plâns de cum l-a văzut. Cu toate astea, amândoi au negat că-r fi al lor.” Povestește fostul administrator „De Crăciun, Marcel mergea la colindat. Ce căpăta, împărțea cu toți copiii. Mi-i dor de el, bată-l soare!” oftează fosta bucătăreasă, Maria Cuibuș.

„Copilu” ziaristului

Mihăiță nu avea picioare, avea degetele de la mâini lipite asemenea labei unei broaște și era adus tocmai din București, la jumătatea anilor '80. „Se spunea că l-ar fi adus de la leagănul de copii de care răspundea chiar Elena Ceaușescu”, își amintește Zamfira David, fosta magazioneră a centrului pentru copii. Mihăiță se făcuse îndrăgit de una dintre angajatele leagănului din București, care, întâmplător, era soția unui ziarist de la „Linia CFR”, care a ajuns să-l placă și el. Când au aflat de Jucu, ziaristul l-a adus imediat la Cluj, sperând că aici ar fi îngrijit mai bine. „Mihăiță mi-a fost cel mai drag. Stătea mai tot timpul la noi. Copiii de la centru îi mai ziceau câteodată în glumă «Elena», pentru că se zvonea că ar fi fost copilul ei din flori”, își aduce aminte fosta magazioneră.

Într-o zi, tanti Zamfira s-a trezit la poartă cu o mașină, din care au coborât tatăl copilului și unchiul lui. „Tată-su s-a uitat la el ca la o legumă. Au spus că vor să-l ia în București. L-am adus acasă, l-am spălat și l-am luat cu ei. După două săptămâni l-au adus înapoi și nu s-au mai întors nicodată”, își aduce aminte Zamfira Ovidiu.

Aruncat în stradă la 18 ani și fără nici o perspectivă, șansa lui Mihăiță a fost directorul, om milos, care i-a propus să-l angajeze ca „femeie de serviciu”. Succesiv, centrul propriu-zis s-a desființat, a fost înlocuit de cel nou, iar Mihăiță a fost luat de o familie din Bistrița, care tot făcând donații centrului, a început să-l îndrăgească. Trista epopee a copilului a continuat atunci când familia nu a mai putut avea grijă de el și l-a „cedat” altei familii. „Acum are 28 de ani și mă sună mereu să-mi spună că e bine. L-au dat o cameră, îi dau de mâncare, iar când merge la Cluj să-și înnoiască protezele de la picioare, trece pe aici”, povestește mândră tanti Zamfira. În prezent Mihăiță e ajutat și de o fundație, care i-a promis că îi va construi o casă, „ca să aibă cine-l grijii la bătrânețe în schimbul casei”, după cum spune Zamfira Ovidiu.

„Mamă-sa era asistentă medicală, iar tată-su agent loto. O duceau bine. Mai aveau doi gemeni, dar Mihăiță era doar copilul ei. O vreme îl ținuseră închis în apartament, să nu-l vadă nimeni, le era rușine cu el. În cele din urmă l-au abandonat. Îi plăceau mult florile. Când l-au angajat aici, puneau flori în toate laboratoarele. Copiii îl porecliseră «Copilul Ziaristului»”, povestește fostul administrator. Potrivit Zamferei Ovidiu, Mihăiță a încercat în repetate rânduri să-și vadă mama, dar aceasta nu a vrut să-l vadă.

Pictorul fără mâini

Vasile Agafitei nu avea brațe, astfel încât în momentul în care a ajuns la Jucu, i-a uimit pe toți angajații centrului când a învățat să scrie ținând stiloul în gură. „Agafitei avusese un accident și învățase să scrie ținând stiloul în gură. Și picta nemăpomenit de frumos, tot așa, ținând pensula în gură, păcat că nu am desene de ale lui, să vă arăt”, povestește fostul grădinar, Gheorghe Bucur și fosta

bucătăreasă, Valeria Man.

Deși foarte talentat, copilul fusese abandonat din cauza handicapului. Nimeni nu știa de familia lui, însă un angajat al centrului de plasament le-a dat de urmă înainte de 1989. „Dl Dunca i-a găsit, într-un final, pe părinții lui Agafitei. O duceau bine. Aveau bloc la oraș și casă la țară. Au spus că nu știu ce se întâmplase cu copilul lor și nimic mai mult. L-au reprimat în familie după ce-a terminat clasa a opta, asta e ultimul lucru pe care l-am aflat despre el. Nu știu ce s-a mai întâmplat apoi”, spune Maria Țala, fostul administrator.

La Jucu, în paralel cu dramele destinelor macerate la lumina rece a becului, se desfășurau însă și povești de dragoste, cu toate că pe mormolocii ponoșiți nu îi învățau nimeni să iubească. „Unul dintre copii, Ștefan, din Zalău, s-a înscris cu o educatoare de aici, din Jucu. El era frumusețate, ea mai în vârstă ca el, așa le-a fost lor dat, să se iubească. Sunt fericiti și acum sunt amândoi în Cluj”, povestesc fosta bucătăreasă, Valeria Man și Maria Cuibuș.

„Dacă nu era leagănul,

nu aș mai fi fost azi”

Deși blamate pentru condițiile precare pe care le ofereau, leagănele au fost însă pentru unii dintre copii o „șansă”. „Nu vreau să mă gândesc ce aș fi fost azi dacă nu ajungeam la centru. Poate nu aș mai fi fost deloc”, povestește Aurel Marc, unul dintre foștii copii ai centrului. Aurel Marc e unul dintre cei norocoși. După ce a absolvit 8 clase la Jucu, a fost repartizat la Liceul de medicină veterinară din București. Însă, nevrând să facă medicină, a cerut repartiție la un liceu economic. S-a întors apoi la Jucu, unde i-a fost oferit un post la Primărie. Astăzi fostul copil de la casa de copii e unul dintre oamenii de vază ai Primăriei.

Povestește cu drag și fără rușine de trecutului lui de copil crescut în leagănul pentru copii cu handicap. „Părinții mei erau din Alba. M-au lăsat aici pentru că nu aveau posibilitatea să aibă grijă de mine și de infirmitatea mea. Dacă nu era centrul, nu aș fi fost operat. El m-au pus pe picioare. Înainte de operație, nu puteam merge decât sprijinit pe genunchi. Nu vreau să-mi imaginez ce s-ar fi întâmplat cu mine dacă nu ajungeam aici”, spune omul care, din fost copil de la casa de copii handicapați, a devenit unul dintre cei mai respectați oameni ai comunității în care trăiește. Aurel Marc nu își învinovățește părinții pentru că l-au lăsat la casa de copii, ci, dimpotrivă, consideră că astfel i-au dat „o șansă”.

Uneori legăturile între copii și unii dintre angajații centrului merg dintolo de ani și uitare. „Era un copil căruia îi dădeam mereu hăinuțe. După mulți ani, de la Poșta mi-au zis că am pachet. Cine să-mi trimită mie pachet? Am luat și am citit. Era de la el. Îmi trimisesse câteva kilograme de nuci. Scria că s-a angajat paznic și că nu m-a uitat”, povestește cu lacrimi în ochii fosta magazioneră Zamfira Ovidiu.

Gabriela BĂDICĂ

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Diana îmi dă veste că a telefonat Oprisan să-i trimit ceva de publicat. Dar primesc și un plic de la el: cu declarațiile acelea nostime pe care le-am completat, în vederea obținerii onorariului pentru „Holban” publicat în „Memoriile” Academiei, ehe. Zice că trebuie semnate și stampilate la școală, de către direcțiune și contabilitate! Îmi mai cere un text de 10-15 pagini pe orice temă, să le publice în „Memoriile” viitoare. Îi, aranjez” pe indelete, zilnică întreaga, tot un „Creangă”. Din acest motiv, uit să merg la lecția deschisă ținută de Luncă la „Mecanic 2”. Și mai jalnic e că nici la învățământul politic nu reușesc să ajung. Ce-o! păți cu nimeni n-oi împărți. Vine Nuța și-l face praf pe colegul ei în legătură cu „lecția deschisă”. Dar așa este ea. Are un spirit critic ieșit din balamale... Târziu, află că românii din Ungaria și de prin alte părți poartă dolii în fața ambasadelor „noastre”. „Trompetiști!” de acasă fac spume la gură lingând organismul prezidențial. Secetă, foame, teroare, umilință, trăiască... Adorm greu, pe la 3...

nesc adânc pe cei ce se află în umbra bătrâneții, sexualitatea devenind pentru ei un perpetuu subiect plin de repetate umilinte.

Chiar și în cazuri excepționale, nimeni nu poate să închidă ochii peste un corp de femeie devenit ca o pungă defluzată și nici să astupe narile de mirosul bărbatului venind ca dintr-un lac stătut în care peștii nu-și mai defșoară în toate culorile jocurile lor erotice. Dar femeia îmbătrânită surădea parcă împacată – bărbatul o înșelase, mișșe și acum toate erau puse în lumina crudului adevăr: el nu mai era de multă vreme acul amant veșnic în care bărbăția se involbură ca un fluviiu care nicodată nu seacă.

În patul nostru, iubitul meu dormea încă, aburind erotic. Pielea lui era vie din cauza drumului vesel al sângelui care curgea în el. (...) Măinile erau grațios așezate una peste alta în apropierea obrazului pe care barba crescuse peste noapte precum iarba tăiată ieri. Ceva cald ieșea din respirația lui de om multumit cu sine și cu lumea. Respirația lui a motiv muzical început încă din timpul în care el aparținea numai mamei, acea senzație blondă cu părul de doi metri, cu fața de zeită nordică și piele de un alb conținând toate profețiile.

Acest bărbat dormind cu toate corpurile vârște de până acum parcă nu știa nimic despre mine și nici despre impetuoașă luptă erotică de azi-noapte.

Eu nu-l voi cunoaște nicodată, cu toate că el, imprudent, mă asigură că îmi aparține cu trup și suflet.

Cineva necunoscut mie veghea acum peste corpul divin acutuit, o ambarcațiune plină de mistere la care nimeni nu avea acces în esența ei extrem de complicată.

Gabriela Melinescu, Jurnal suedez II (1984-1989), Iași, Polirom, 2002, p. 236-237

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Dădeam șpagă cinci, șase salarii odată la medici!”

(Urmare din pag. 1)

Deși nu ne conveneau multe, nu puteai să vorbești, nu puteai să spui că nu găseai de mâncare decât în cercuri restrânse, nu la fabrică sau pe stradă, pentru că nu știai pe cine ai pe lângă tine. Securitatea era peste tot! Și nu era bine să ai conflicte cu ei, copiii tăi purtau după ei vina ta. Știu pe cineva care a fost exmatriculat după doi ani de facultate, pentru că părinții săi nu s-au supus Securității.

Pe vremea aia, găseai carne doar de porc și aia programată la cartelă.

De vită nu aveai voie, că era ilegal să tai vite. Mai tăiau unii pe șestache, și făceau și pușcărie pentru asta.”

Deși totul se făcea după plan, se pare că în unele sectoare șpaga nu lipsește nici atunci. Constantin Mihai ne-a mărturisit că „atunci puteau să taie vite doar cei care aveau relații la poliție, pentru că împărțeau cu toți și cu șefii poliției. Dacă nu aveai cunoștințe la poliție, aveai dosar penal. Și la medici se dădeau bani. Nevasta mea a născut doi copii prin cezariană și, de fiecare dată, am dat bani la medic, câteva salarii. Băiatul

meu e acum anul I la facultate și e născut chiar în 1989. A fost cea mai fericită zi din viața mea! Eram bucuros că mi s-a născut băiatul. Am dat înainte banii la doctor, pentru că știam pe alții pe care i-au lăsat să moară medicii, că nu au dat bani. Dacă nu dădeai, spunea ba că ai ieșit din tură, ba că așa s-a întâmplat... Dădea lumea și cinci-șase salarii o dată la medic, în funcție de cât de complicată era operația. Șpagă a fost dintotdeauna! Aveai bani, că ce era să faci cu ei? Îi tot strângeai, că nu aveai pe ce să îi cheltuiști.” (a consemnat Dona LEPAȚAT)

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Ancheta lui Brucan

(Urmare din pag. 1)

În cadrul anchetei vom căuta să clarificăm proveniența sumei de 8.273 dolari SUA, depuși în contul personal, dar și a cecurilor pe care le primește, aproape lunar, din SUA, cu sume variind între 400 și 1.000 dolari.

Mentionăm că pe adresa lui Brucan Silviu a sosit un plic, expediat de redacția revistei World Paper, în care se află un cec de 500 dolari și exemplarul din luna ianuarie a.c. al publicației respective, în care este inserat un articol al lui Brucan, scris după călătoria făcută la Moscova, intitulat „O nouă vizită în țara promisă”.

Plicul nu va fi repus în circuitul postal.

C. A recunoscut că, pe timpul că s-a aflat în SUA, a scris o nouă carte intitulată Studiu de istorie socială a țărilor socialiste, în care face referință la structurile sociale în URSS, țările Europei de Est și R.P. Chineză, în momentul revoluției socialiste, și modul în care au evoluat ele ca urmare a preferențelor economice din aceste țări.

Materialele au fost lăuate spre publicare la Editura „Praeger”.

2. În cursul dimineții, din discuțiile purtate cu soția sa, a rezultat că Brucan Silviu este preocupat de situația fiicei lui, stabilind că, în momentul actual, ar fi indicat ca aceasta să se reintegreze în muncă, iar ulterior să-și găsească un alt post „mai pe măsura ei”.

Comentând cu privire la restructurarea postului fiicei lor, cei doi soți au afirmat că acesta a fost primul semnal, iar cel de-al doilea îl vizează pe el pentru activitatea de spionaj.

3. Nicolae Mircea s-a prezentat în cursul zilei la program, unde i s-a dat spre executare proiectul de construcție a două școli, fapt acceptat de acesta.

A încercat, din nou, să obțină aprobarea de a-și lua concediu de odihnă, însă a fost refuzat. Conducerea secției i-a făcut cunoscut faptul că în câteva zile îi poate pune la dispoziție un apartament cu două camere pentru el și soția sa.

Nu a făcut comentarii cu privire la situația sa față de colegii de muncă, adoptând în continuare o poziție rezervată.

Soția sa, Brucan Anca, nu a desfășurat activități de interes operativ.

Document din volum: Dosarul Brucan. Documente ale Direcției a III-a Contraspoionaj a Departamentului Securității Statului (1987-1989), Iași, Editura Polirom, 2008, p. 524 - 527

DEZVĂLUIRILE GUVERNATORULUI BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

(Urmare din pag. 1)

Această evoluție a creditelor explică deteriorarea situației economice și financiare din economie. Creditul curent pentru producție și circulație s-au diminuat ca pondere de la 77,7% la 44,7%. Atrage atenția creșterea creditelor restante de la 12,7 miliarde de lei la 205,3 miliarde de lei, cu o pondere în total de 36,3% în anul 1989 față de 3,3% în 1985. Totodată, creditul pentru acoperirea pierderilor întreprinderilor erau de 107 miliarde de lei sau 19% din totalul creditelor. Modificările în structura creditelor pe termen scurt exprimă deficiențele și dificultățile din întreprinderi, fenomenele de criză economică și financiară. Astfel de fenomene se reflectau și în blocajul financiar prin creșterea datorităilor restante față de furnizorii de mărfuri și servicii, formându-se un blocaj în lanț în întreaga economie care atinsese la finele anului 1987 și 1988 peste 100 de miliarde de lei.

Nicolae Ceaușescu era tot mai preocupat de mersul economiei. Își dădea seama de dificultățile din întreprinderi și, ca urmare, organiza tot mai des ședințe cu reprezentanții ministerelor și instituțiilor centrale în care se dezbăteau problemele, dar se oprea la a critica neajunsurile, sperând să se îmbunătățească situația. Am să mă refer la una dintre ședințele Comitetului Politic Executiv din ianuarie 1989, care, „a examinat și aprobat măsurile pentru realizarea planului pe luna ianuarie și întregul trimestru I al anului 1989” și, „a cerut Guvernului, ministerelor, centralelor, unităților economice, organelor și organizațiilor de partid să ia neîntârziat măsurile ce se impun pentru a cămăi temeinică organizarea a mun-

cii, desfășurarea corespunzătoare a producției, întărirea ordinii, disciplinei și spiritului de răspundere în toate domeniile de activitate, ... a insistat asupra necesității încadrării stricte în normele aprobate și soluționării operative a tuturor problemelor de care depinde îndeplinirea planului pe luna ianuarie, pe trimestrul I și pe întregul an 1989”. În legătură cu sarcina de a se respecta normele (de stoc, de consum, de cheltuieli etc.) este de menționat însă că una dintre problemele care creau mari dificultăți întreprinderilor o reprezenta nivelul acestor norme stabilite de chiar Nicolae Ceaușescu.

La majoritatea întreprinderilor, aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibil, subsansambly, se făcea, cu mari intreruperi și întârzieri, provocând mari pagube, stocuri supranormative de materiale dezasortate, produse neterminate etc. Mari stocuri de materiale și produse rezultau ca supranormative, întrucât normativele de stocuri și în consecință și normativele financiare calculate pe baza normativelor de stoc erau arbitrare fără o justificare și fundamentare temeinică, economică.

Prin Decretul nr. 250 de la 12 iulie 1980 s-a stabilit o serie de așa-zise normative sintetice economico-financiare, între care și normative maxime de stoc, calculate la volumul producției marfă reprezentând: necesarul pe numai 20 de zile pentru materii prime și materiale, 10 zile pentru producția neterminată, cinci zile pentru produsele finite destinate consumului intern și 10 zile pentru cele destinate exportului. Pe această bază, la toate întreprinderile s-au stabilit normative de 5-10-20-30 de zile, în timp ce condițiile de aprovizionare teh-

Florea Dumitrescu este semnatarul acordului de aderare a României la FMI și BERD, în calitate de Ministru de Finanțe (15 decembrie 1972) FOTO: AGERPRESS

co-materială, procesele de producție durau – după tehnologiile stabilite – de două-trei ori mai mult, iar la unele produse cu ciclu de producție lung, de opt-zece ori și chiar mult mai mult. De exemplu, la Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca din industria constructoare de mașini, normativul pentru producția neterminată aprobată de ministere în cadrul normativelor prevăzute în Decretul nr. 250/1980 era de 21,6 zile, iar, conform metodei și tehnologiei de fabricație, ciclul de producție la turbine reprezentă 720 de zile, la utilaj metalurgic 240 de zile, la cazane de apă 195 de zile, la părți specifice de centrale termice 150 de zile, existând sute de astfel de exemple, îndeosebi în industria constructoare de mașini, industria navală, aeronautică, energetică etc. În anii 1987 și 1988 am propus de

mai multe ori din partea Băncii Naționale, împreună cu Ministerul Finanțelor, cu alte organe centrale și cu ministerele, corectarea acestor situații. După discuții repetate, Ceaușescu a aprobat (prin Decretul nr. 37/1987) o anumită îmbunătățire a normativelor de stoc, dar după câteva luni, văzând într-o lucrare privind situația stocurilor din economie și a normativelor de stocuri, că datele nu mai corespund cu cele aprobate de el în anul 1980, a declanșat – împreună cu Elena Ceaușescu, care „se pricepea” ca și el în toate – o serie de verificări și ședințe peste ședințe în care, „tuna și fulgera” împotriva celor care au îndrăznit să prezinte propuneri de mărirea a normativelor de stocuri și financiare. După mai bine de o săptămână de verificări și amenințări de tot felul, de aprecieri umilitoare, a

anulat îmbunătățirile aduse normativelor și producției neterminată era determinată și de faptul că unele materiale și subsansambly care nu se fabricau în țară erau reduse și chiar excluse de la import, ca să se facă economie de valută, „indicându-se” să fie asimilate în țară. Asimilarea în țară dura foarte mult, iar uneori era imposibil și pentru o economie de câteva mii de dolari – la nivelul unei întreprinderi – era afectată o producție de sute de mii sau de milioane de lei. În realitate s-au înregistrat mari rămăneri în urmă în dezvoltarea unor ramuri, în evoluția tehnologiilor, în asimilarea

unor produse noi. A fost afectată calitatea produselor, cu efecte asupra satisfacerii nevoilor pieței interne și exportului. Ne vom referi la un singur sector – producția de nave – în care, pentru dezvoltarea și dotarea șantierelor, s-au investit mari fonduri. Din cauza neajunsurilor din import a unor aparate de bord sau a altor subsansambly, nu se puteau termina la timp navele, nu se onorau livrările conform condițiilor contractuale, zeci și sute de nave stând imobilizate ani la rând în șantierul naval, în timp ce pentru nevoile de transport privind exportul sau importul românesc se plăteau anual zeci și sute de milioane de dolari anual societăți de transport străine. Situații similare se întâleau și în alte sectoare de producție.

Florea DUMITRESCU

ÎN MILIARDE DE LEI				
	1985	%	1989	%
Credite pe termen scurt (din care)	384,2	100	565	100
a) Credite acordate pentru producție și circulație	298,1	77	252	44,7
b) Credite pentru cumpărarea de mărfuri cu plata în rate	0,6	-	0,3	-
c) Credite restante	12,7	3,3	205,3	36,3
d) Credite pentru acoperirea pierderilor întreprinderilor	72,8	19,0	107,2	18,9

RESTITUIRI

CORNELIU COPOSU, PRELUCRAT INFORMATIV

Milovan îi mulțumește lui „U.II” (al patrulea nume de cod al lui Corneliu Coposu - n.n.) pentru mărtisorele trimise.

În continuare au următorul dialog: („U”) Coposu – Vă așteptăm să veniți încoace. Cam pe când?

„M” – La vară.
„U” – Prietenul nostru e destul de rău, Nico.

„M” – Îmi pare rău.
„U” – E obosit rău de tot. Îți mulțumesc că mi-ai telefonat.

„M” – Stai, că vreau să vă cer niște relații.

„U” – Spune, dragă!

„M” – În primul rând, aveți influență. Ajută-l pe Rațiu, domne!

(...)

„U” – I-am scris o dată și ajunge. Altfel?

„M” – Eu săptămâna cealaltă pleca Paris pentru o săptămână. Doctorul Jovin este acasă?

„U” – Așteaptă și el să plece, dar prin septembrie.

„M” – Da. Dvs. ați auzit de Grabovski?

„U” – Am auzit, dar nu cunosc personal.

„M” – Eu am informații că așa a fost ofițer SS. Și ea aici la noi mare preot sau e altceva.

„U” – Nu știu. Îl știu numai după nume, dar are o atmosferă foarte dubioasă. Nu știu exact ce reprezintă, numai din auzite.

„M” – E preot aici, a fost unul din locotenenții lui Trifa.

„U” – Da, da, că e în legătură cu verzi de acolo, am auzit ceva despre el, dar nu relații bune.

„M” – Păi, îl ridică aștia în slăvi și el a fost ofițer SS.

„U” – Nu știu, dar nu ar fi exclus, mai ales că s-a refugiat în Germania, în timpurile de criză.

„M” – Știu precis, în altă ordine de idei – doctorul Ișărescu, fostul soț al Ileanei – îl cunoașteți?

„U” – Nu. Numai din auzite. Nu-l cunosc și nu l-am cunoscut.

„M” – Asta acum, cu prilejul unei manifestări la Washington, pe timpul administrației Reagan, acum câteva luni în urmă a reprezentat pe românii, el, lancel Rățiu și cu Cârje, cel care a fost martor în...

„U” – În procesul nostru, da.

Securitatea îl fila pas cu pas pe Corneliu Coposu în 1989 FOTO: Arhiva personală Ion Diaconescu

„M” – Nicolae Cârje.
„U” – Da, bine, ăla era un pungaș. Am auzit ceva, mi se pare la radio.

„M” – Asta acum e omul lui Horia Sima, un bețiv, un alcoolic ordinar.

„U” – Păi, ăla trebuie să fie complet epuizat, că trebuie să aibă peste 80 de ani.

„M” – Cine? Cârje?

„U” – Nu. Șeful lui.

„M” – Da, dar e deosebit de activ. Văd că scoate cu regularitate (e întrerupt N.R.).

„U” – Bine, dar poate are ceva păduchi în jurul lui, dar el personal trebuie să fie epuizat complet și orb, și surd.

„M” – Îmi dau seama că el scrie. Și normal, are posibilități nelimitate.

„U” – Da. Are bază materială.

„M” – Da. Și este foarte influent. Îl urmează aștia orbește. Și și-a făcut pui în rândul tinerilor de aici.

„U” – Totuși cred că un reviriment pe linia lui nu este posibil. Nici aici, nici dincolo.

„M” – Sigur că nu este posibil, dar au paralizat totul. În fine, încercați și-l mai ajutați pe Rațiu.

„U” – Dragă, în afară de o scrisoare pe care i-am scris-o și în care l-am admonestat pentru chestia ungu-rească, eu alta nu i-am scris-o, dar nici nu mi-a răspuns. Nici măcar de Sărbători nu a făcut-o.

„M” – Potrivit unei afirmații căreia eu nu i-am dat crezare – mi s-a spus acum câțiva ani asta, înainte de a începe activitatea asta febrilă – el primește bani. E plătit pentru tot ce face.

„U” – Mă indoiesc, că eu zic că are destui, dar nu-l ajută capul.

„M” – Nu, nu, nu. Aștia cu cât au mai mult, cu atât vor mai mult. Mie mi s-a spus precis și să vezi ce o să înceapă dl Rațiu acum. Mi s-a spus în urmă cu 4-5 ani de zile.

„U” – Văd că acum, în ultima vreme, a tăcut complet.

„M” – Cum a tăcut! Nu-i adevărat. Alaltăieri am primit ziarul lui.

„U” – Păi, nu știu că la noi nu servesc din asta.

„M” – Alaltăieri am primit ziarul și de aia v-am telefonat. Bun. Rămâneți cu bine și ne vedem la vară.

„U” – Cam pe când?

„M” – Cred că la începutul lui iulie.

Document din volum: Viața lui Corneliu Coposu, București, Editura Mașina de Scris, 1996, p. 164-166

ARTICOLUL ZILEI

Climatul afectiv al familiei

O caracteristică importantă a îmbătrânirii o constituie așa-zisa îmbătrânire psihologică, care este delimitată de o serie de modificări psihice. Pentru cei mai puțin avizați, aceste modificări sunt considerate ca fiind în afara normalului, ca urmare a faptului că, făcându-se abstracție de procesul de îmbătrânire, schimbările psihice sunt apreciate în comparație cu psihologia adultului. Or, așa cum vârstele precedente – copilăria, tinerețea, maturitatea – au o psihologie proprie, tot așa vârsta a treia are propria constelație psihologică, de o mare varietate individuală, dar diferită de cea a adultului. Pornind de la această realitate, care trebuie să fie prima treaptă de înțelegere de către anturajul familial a îmbătrânirii unui membru al său, pentru a face față sarcinilor de îngrijire a unui vârstnic cu tulburări psihice familia trebuie să-și includă în bagajul de cunoștințe câteva noțiuni generale privind bolile psihice ale bătrânului și conduita de îngrijire.

Maî întâi, deci, nu vom pretinde vârstnicului să aibă parametrii psihologici la nivelul celor ai adultului. Vom ține cont de „îmbătrânirea psihologică”, ce este, între anumite limite, normală și care poate include: o incetinire generală a tuturor reacțiilor psiho-motorii, o scădere a capacității de învățare și de adaptare, o creștere a iritabilității și labilității emoționale, scăderi variabile, progresive ale văzului și auzului, o diminuare a memoriei și a atenției, în domeniul afectiv o tendință la depresie, o creștere, uneori exagerată, a preocupărilor față de propria stare de sănătate. Pe toate acestea va trebui să le luăm așa cum sunt, ca aspecte firești de îmbătrânire, ca elemente definitorii pentru o persoană în vârstă.

În alte cazuri, însă, aceste modificări depășesc, o anumită intensitate, li se asociază alte, determinând tulburări sau boli psihice care implică, pe de-o parte, apelul la medic (medicul de fami-

lie, în cazuri mai dificile medicul specialist psihiatru) pentru formularea diagnosticului și a conduitei terapeutice și, pe de altă parte, mobilizarea resurselor de înțelegere, de îngrijire și de supraveghere ale familiei, acestea din urmă esențiale pentru menținerea integrității în familie a vârstnicului.

Cercetări statistice au arătat că circa 9% din vârstnici aflați la domiciliu au deficiențe psihice variabile, care-i împiedică să-și rezolve singuri nevoile. În principal, tulburările psihice sunt generate de apariția și progresiunea arterosclerozei cerebrale.

Cele mai dificile probleme cu care se confruntă familia bolnavului vârstnic cu tulburări psihice sunt instabilitatea afectivă, insomniile și agitația psiho-motorie, refuzul hranei, refuzul igienei corporale, incontinența urinară.

Unul dintre cele mai supărătoare simptome este senzația de pericol iminent, de panică, declanșată de stresuri minore. Față de aceste tulburări, adesea toleranța familiei scade, atât dintr-o neînțelegere a acestui sens evolutiv, cât și dintr-o incapacitate reală de a suporta acest comportament care iese din cadrul normalului. În această situație, bătrânul, care nu înțelege totdeauna cauzele schimbării raporturilor sale cu familia, își adăncesc suferințele, capătă o atitudine egocentrică, o tendință la depresie și delir de persecuție.

Supraviețuirea unei armonii familiale minimale depinde de capacitatea ambelor părți de a învăța să se accepte. Atitudinea blândă, caldă, de înțelegere, evitarea adresării de reproșuri, încredințarea de atribuții și sarcini potrivit capacităților și puterii sunt reale resurse terapeutice contribuind, nu numai la prevenirea adâncirii unor suferințe, dar și la ameliorarea intensității acestora. S-a observat că precipitarea unei regresii, a unei involuții psiho-intelectuale are de multe ori între cauze o atitudine lipsită de

înțelegere a familiei, o atitudine de indiferență sau, dimpotrivă, de persecuție. Prin urmare, conduita anturajului familial poate acționa fie favorabil, în sens terapeutic, fie nefavorabil, grăbind procesul de involuție și adâncind suferințele.

Unele dintre suferințele cele mai neplăcute – incontinența urinară, agitația psiho-motorie cu tendință la dromomanie, insomnia – pot fi parțial corectate prin măsuri simple: ducerea bolnavului la urinat periodic, ceea ce contribuie la reeducarea micțiunii, supravegherea, împiedicarea somnului în timpul zilei, aplicarea corectă a terapiei medicamentoase prescrise de medic.

Stările depresive la vârstnic și ale în mare parte o determinare psiho-socială, putând fi provocate și adâncite, între altele, de atitudine necorespunzătoare a familiei. Pe de altă parte, anturajul familial, conduita sa, poate contribui, împreună cu medicația antidepressivă prescrisă de medic, la ameliorarea sau remisiunea unei stări depresive.

În cadrul acestei conduite se înscriu: atitudinea de respect al demnității persoanei vârstnice, repartizarea de roluri în cadrul familiei, evitarea subsolicării, incurajarea pentru practicarea de activități utile și deconectante, pentru organizarea timpului liber, pentru practicarea susținută a exercițiului fizic și intelectual.

În general, efectele unei atitudini corespunzătoare a familiei, cu o orientare afectivă firească, avizată asupra modificărilor psihologice și psihice în îmbătrânire, atitudine constând în reguli simple, sunt mari și pot influența atât prevenirea regresiei psihice sau ameliorarea suferințelor, cât o mai bună integrare a persoanei vârstnice suferinde în grupul familial.

Dr. Constantin BOGDAN Sănătatea, nr. 3/1989

Știri economice

● La Combinatul pentrochimic Pitești s-a întrerupt activitatea la Secția piriliză II din cauza identificării unei defecțiuni la o conductă. Drept urmare, s-au stopat procesele tehnologice la 7 instalații ale combinatului, cauzând reducerea furnizării de etilenă, cu 4 tone pe oră, către Combinatul petrochimic Râmnicu Vâlcea. Echipa de intervenție a estimat că defecțiunea se va remedia în maximum 24 de ore.

● La grajdul aparținând CAP-ului din comuna Cârțșoara (jud. Sibiu) a izbucnit un incendiu care a distrus

700 metri pătrați din acoperiș. Focul a fost stins în circa 30 de minute, după intervenția pompierilor militari și civili. Nu s-au înregistrat pierderi în rândul efectivelor de animale.

Alertă la frontieră

● Autoritățile de graniță au raportat arestarea a 7 cetățeni români – 2 la frontiera cu Ungaria și 5 în apropierea limitei teritoriale cu Iugoslavia. Dintr-aceștia, în zona localității Bors (jud. Bihor) a fost reținut soldatul Dumitru Lăudat, care dezertase la 23 noiembrie 1988 de la Detașamentul de construcții Lupeni (jud. Hunedoara).

● Grănicerii maghiari și iugoslavi au predat colegilor români doi „fugari”, care trecuseră în țările vecine în cursul lunii martie 1989. Aveau 27 și 32 ani, cu domiciliul în județele Sibiu și Caraș-Severin.

● În diferite zone din județele Bihor, Caraș-Severin și Timiș, pe fașile arate din zona frontierei, au fost identificate urme care arătau trecerea unei persoane în Ungaria și a altor 6 în Iugoslavia.

● În zona localității Ostrovul Corbului (jud. Mehedinți) au trecut Dunărea în Iugoslavia 4 persoane, folosindu-se de o barcă pneumatică. Grupul a

ajuns în zona frontierei cu un autoturism condus de Valer Popescu (28 ani), care-l luase de la tatăl său în scopuri „evazioniste”.

Cetățeni străini, la Miliție

● Turistul italian Giacomo Cavocchi a fost surprins de milițienii din Timișoara în timp ce încerca să vândă 300 monede de aur, în greutate de 4,2 kg. Pentru „activități ilegale” i s-a confiscat „marfa”, a fost amendat și obligat să părăsească țara.

● Ahmed Jbilou, șoferul ambasadorului Marocului la București, a reclamat Miliției că persoane necunoscute au intrat în locuința sa și au sustras bijuterii din aur și alte bunuri în valoare de 1.500 de lei.

● Nassir Bakri, secretar III la Ambasada Siriei în România, a avut și el parte de același incident nefericit cu hoții români. I s-a spart mașina de serviciu, din care s-au furat 10.000 de lei, casete audio și alte bunuri în valoare de 1.500 de lei.

Sursa: Arhiva CNSAS, Fond Documentar, dos. nr. 8.566, vol. 24 Ilarion IIU

ACI RADIO EUROPA LIBERĂ!

O nouă publicație a maghiarilor transilvăneni apare în România

La sfârșitul lunii martie a anului 1989, Radio Europa Liberă a prezentat primul număr al publicației samizdată a minorității maghiare din Transilvania. Kialto Szo abordează probleme specifice minorității și expunea un plan de măsuri de aplicat într-o viitoare eră postceauștă. Babeș Bolyai a propus cu această ocazie un plan de acțiune pe termen lung.

„Editorii noii publicații au amintit de lecțiile învățate de minoritatea maghiară în ultimii 70 de ani. Cea mai importantă lecție care trebuie deșirată din trecut, au insistat editorii, este că nimeni nu se poate aștepta ca o schimbare să aibă loc în România peste noapte. Deși este adevărat că responsabilitatea principală pentru actuala situație îi aparține unei singure persoane, sentimente nefavorabile și chiar sentimente de ură față de minoritatea maghiară au o răspândire largă, regăsindu-se la largi segmente ale populației românești. Dacă dictatorul ar fi dat jos, tot ar rămâne în picioare o „piramidă” intactă din moment ce ar fi o naivitate să se speră că un fel de glasnost sau de perestroikă ar schimba lucrurile într-o clipă. La finalul articolului de lansare, editorii și-au exprimat „profunda satisfacție și gratitudine” pentru grija și sprijinul pe care l-au primit de la statul maghiar și de la maghiarii de pretutindeni. La fel de îmbucurător, au spus ei, este faptul că tot mai mulți oameni au constientizat că „tirania și discriminarea etnică sunt două extreme ale aceluiași sistem” și că „nici un popor nu poate fi liber dacă le oprim pe altele”.

Orașul Cluj-Napoca a fost centrul publicațiilor de tip samizdat editate de comunitatea maghiară din România în anul 1989. FOTO: AGERPRES

Agenda pentru era post-Ceaușescu

Printre articolele din primul număr al Kialto Szo, unul a fost intitulat „Dincolo de era Ceaușescu”. În acest articol, B. Bolyai a reafirmat importanța supremă de a realiza obiectivul imediat de autoperzervare și a propus un plan de acțiune pe termen lung care să fie aplicat în perioada ce va urma unei posibile răsturnări pozitive a situației.

Sistemul politic românesc care vine după plecarea lui Ceaușescu va trebui să garanteze atât respectarea drepturilor omului în general, cât și pe cele ale comunităților etnice, „pentru ca toți să se bucure de fructele democrației”. Va trebui să fie un sistem corect, din care să fie excluse toate formele de discriminare și de agitație naționalistă, și va trebui să garanteze instituțional că nimeni nu va suferi prejudecii din cauza originii sale etnice.

Bolyai a insistat, de asemenea, ca libertatea de a se stabili sau de a

călători oriunde să fie garantată într-un astfel de sistem. Tot ceea ce împiedică stabilirea unor contacte afară și libera circulație a ideilor peste granițe trebuie să dispară. Nimeni nu trebuie să fie împiedicat să se stabilească sau să își caute un loc de muncă în zonele populate de maghiari, iar cei care au fost obligați să fugă de pe pământul natal sub Ceaușescu să aibă garantat dreptul de a se repatria.

În sfera politică, numai un sistem multipartit ar asigura o reprezentativitate adecvată a minorităților;

între timp, partidul unic ar trebui să permită formarea unor fronturi populare care ar putea asigura reprezentativitate parlamentară minorității maghiare și posibilitatea de a alege deputați în Marea Adunare Națională.

O imagine a economiei în era post-Ceaușescu, a spus Bolyai, este mult mai dificil de anticipat. În mare va depinde de magnitudinea schimbărilor politice, deci, de gradul de democratizare. Pentru naționalități, o schimbare economică pozitivă ar însemna o mai mare tole-

ranță, mai multe oportunități pentru inițiative private și colective, o reprezentativitate proporțională în forurile de decizie la nivel economic, șanse egale de angajare, salarii lipsite de discriminare și o distribuție echitabilă a bunurilor.

Steven Koppány
Radio Europa Liberă (München) –
Raport al Secției de cercetare,
condusă de dr. M. Shafir.
Document din „Arhiva 1989”,
Universitatea Babeș-Bolyai,
Cluj-Napoca
(Traducere de Eliza DUMITRESCU)

vremea

În țară, vremea a fost în general frumoasă. Cerul a fost temporar acoperit, mai ales în regiunile nord-vestice, unde s-au semnalat ploii pe arii relativ extinse, și doar izolate în rest. Pe alocuri, în Carpații Orientali, a nins slab. Vântul a suflat slab până la moderat.

Temperaturile minime au fost cuprinse între -4 și +6 grade, mai ridicate în regiunile sud-vestice, iar maximele s-au situat, în general, între 7 și 17 grade. Dimineața, local, s-au semnalat ceață și brumă, mai ales în nord și centru. În București, vremea a fost în general frumoasă. Vântul a suflat slab până la moderat, iar temperatura a fost cuprinsă între -6 și +17 grade.

amintiri

Vinul spumos „Zarea”, tovarășul de petreceri al românilor în anul 1989

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Ordine în gospodăria materialelor!

Modul în care se prezintă un șantier constituie cartea de vizită a constructorilor. Aceasta, pentru cei care trec prin preajma zonelor în care se ridică noile blocuri de locuințe sau obiective economice. Unui nepăsător i-ar fi indiferent dacă un lucru sau altul este sau nu la locul său, dacă materialele sunt sau nu depozitate corespunzător. „Nu este treaba mea”, și-ar spune acesta, iar pașii l-ar purta mai departe. Problema nu stă însă așa. Pe fiecare dintre noi trebuie să-l preocupe acest aspect. În fond, panourile prefabricate, BCA-urile, cimentul – într-un cuvânt, toate materialele de construcții – înglobează în ele și o parte din munca noastră, a tuturor. Și atunci de ce să privim cu ochi nepăsători la cei care, din neglijență sau, mai rău, din crasă nepăsare, lasă aceste materiale la discreția intemperiei?! Din păcate, asemenea mostre ale nepăsării mai persistă și pe șantierele de construcții din municipiul nostru. Recent, am fost pe unul dintre șantiere, cel situat în zona cartierului Tudor Vladimirescu din Lupeni. Pătrundem în spațiile împrejmuite de panourile de metal și ne purtăm privirea în jurul primului tronson al blocului D5. Cofrajele metalice, utilizate la înălțarea structurilor de rezistență, stau acum aruncate

neglijent, unele peste altele. La câțiva metri, observăm câteva stive de țigă, din care mai multe sunt sparte, fără puțința de a mai fi folosite la tronsonul al doilea. Lângă blocul de alături, de curând dat în folosință, sunt „așezate” câteva plăci de BCA, multe dintre ele purtând semnele modului neglijent. Ordine în gospodăria materialelor în care au fost descărcate (în foto). Vor mai putea fi ele utilizate? Fără îndoială că nu!

Maistrul Marin Brădiștean, din cadrul Brigăzii nr. 2 Deva a TAGCM Hunedoara, șeful acestui punct de lucru, este de acord că s-a făcut foarte puțin pentru ca zona acestui șantier să arate așa cum trebuie. Reținem, din discuția cu dumeleul, că toate cele nouă formații de lucru – dintre care acelea coordonate de Iulius Gros, Ilie Crihan, Emil Raț și Vasile Ținea sunt cele mai bune – lucrează intens la finisările interioare și exterioare ale blocului D5a, cu termen de predare în cursul lunii aprilie. Dar pentru ca în acest loc să se prezinte ca al unor buni gospodari, nu se poate face mai mult? Spunem aceasta și având în vedere că, la ora documentării în teren, câțiva tineri stăteau pe bancă, lângă o baracă, depănându-și amintirile...

— Vom trece neîntârzit și la aceste acțiuni, spune șeful punctului de

lucru. În scurt timp, vom face ordine.

Credeam că angajamentul va fi îndeplinit. Aceasta, cu atât mai mult cu cât în respectiva zonă a orașului activitatea de șantier va continua, prin înălțarea celorlalte două tronsoane ale blocului D5!

Vom reveni.

Georghe Olteanu

La data de 16 februarie 1989 am primit cheile la o garsonieră confort 1 fără apă și fără curent, parchetul umflat, care nu asigură condiții demne de locuit. Pentru a putea deschide ușa de la cameră a trebuit să scot din parchet, în condițiile în care sunt pensionat gradul II cu invaliditate. De la EGCL Petroșani mi s-a promis că se va parcheta din nou, dar am rămas doar cu promisiunea. S-a împlinit o lună, dar nu are cine lua măsuri. Chirie trebuie să plătesc de la data de când am primit cheile. Vreau să știu dacă în aceste condiții pe care nu le am sunt obligat să plătesc chiria, mai ales că în această locuință nici nu pot locui. Și mai doresc să știu: oare acest mod în care lucrează constructorii nu interesează pe nimeni?

Grigore Rus, Petroșani
Strada Dacia, bloc 72/1
Steagul Roșu, jud. Hunedoara,
nr. 11370 din 1989

DESCHIDEȚI POARTA SOARELUI

ORIZONTAL: 1) Poet maramureșean cărui i-a apărut, în 1972, volumul „Soare, fântâni, trandafiri” (Sergiu) – „Un... sub soare”, filmul lui George Stevens, distins în 1951 cu cinci Premii Oscar, o transpunere a piesei „O tragedie americană” de Theodore Dreiser. 2) Pica mai mică a Krausei din drama socială „Înainte de răsăritul soarelui” de Gerhardt Hauptmann – „... solară” și-a intitulat Negoită Irimie unul dintre volumele sale de versuri. 3) Zână – Lac în RP Chineză – Liric nostalgic, semnatarul poeziei „Sorile, serile, soarele, cerul” (Tiberiu). 4) Elena Kiriac – Pictor francez (André; 1880-1954), autorul pânzei „Apus de soare pe Tamisa” – Sorin Oprîș. 5) „... soreali ardeau vertical”, poezie a Ioanei Tsatsos din volumul „Cuvintele tăcerii” (neart.) – „Istorică comică a... și imperiilor din soare”, volum al eseistului și dra-

maturgului francez Cyrano de Bergerac (nom). 6) „Memoria...”, volum de Teodor Crișan în care am descoperit și un „Poem insoțit” (nom.) – Marele nostru compozitor, autorul lideului „O rază de soare”. 7) „... de primăvară”, poezie de George Bacovia, din care am reținut versurile: „O lungă deșteptare zvonește împrejur... / E clar și numai soare” (sg.) – Calciu (simb.) – Curse! 8) Landing craft tank (abr. milit.) „Soarele”, donă din...”, poezie din volumul „Drum spre pământ” de Nicolae Lupu (pl.). 9) Principalul corp ceresc al sistemului nostru planetar, incandescent și luminos, în jurul căruia gravitează și se învârtesc pământul și celelalte planete ale sistemului – Localitate în Japonia. 10) Olga Rusu – „... soareli”, volum de Mikola Corsiuc (sg.; neart.) – „... în soare”, tablou de Renoir. 11) Autorul volumului de versuri „Fiorul soarelui” (Traian) – Poet

italian al cărui volum apărut la Ed. Univers în 1975 include și poezia „Măndru soare” (Diego). 12) În volumul „Lacrima și entelehia” al acestui liric contemporan am întâlnit și poezia „Răzând în soare” (Ion) – „... solar”, lucrare a pictorului Ion Țuculescu. **VERTICAL:** 1) Scriitor grec, laureat al Premiului Nobel în 1963, autorul poeziei „Soarele nostru” (Gheorghios) – „Frate soare... lună”, film regizat de F. Zeffirelli. 2) Cunoscut operator de film francez care a lucrat în regia lui Terence Young în filmul „Soarele roșu” (Henri) – Apreciată actriță italiană prezentă în filmul lui Vittorio De Sica „Floarea-soarelui” (Sophia). 3) Regizorul filmului „Regii soarelui” (1964) cu Yul Brynner în rolul principal (I. Thompson) În 1976, acest scriitor a încredințat tiparului romanul „Soarele a murit în zori” (Haralamb) –

Ulpiu Georgescu. 4) Perioadă de timp care corespunde unei revoluții a pământului în jurul soarelui – Scriitor moldovean în al cărui volum „Iubirea iubirilor” găsim și poezia „E un elan în clipa când soarele ostentit” (George). 5) Poet contemporan care a inclus în volumul său „Plante gânditoare” și poemul „Floarea-soarelui” (Horia) – Măsură agrară – Râu în Franța. 6) „Lespezi din vestul... de soare”, volum al scriitorului american Carl Sandburg – Victor Felea – „Dialog la...”, volum în care Cezar Baltag a inclus poezia „Ca soarele”. 7) „O mică... în ruina soarelui”, poezie din volumul „Poziția astrilor” de Dan Laurențiu (pl.) – „Paradă...”, volum de versuri în care Marin Mincu a inclus și poezia intitulată „Un soare indiferent” (nom.) 8) Natriu (simb.) – A publicat în 1971 volumul „Puntea soarelui” (Traian) – Serie de obiecte. 9) „La soarele

„Tău” este una dintre poeziile incluse în volumul „Izvoare albastre” de acest liric contemporan (Mihai) – Radu Olaru. 10) „Păsări de...”, volum în care Dărie Novăceanu a închinat un „Cântec la răsăritul soarelui” – Elena Stăncescu – Punctul cel mai înalt de pe bolta cerească, situat pe verticală, deasupra locului de observație. 11) „... soareli”, proză a scriitorului austriac Herbert Zand (neart.) – A semnat împreună cu Magdalena Iancu volumul pentru copii „Printre picături de ploaie și raze de soare” (Stela). 12) Cea mai strălucitoare stea de pe bolta cerească după Sirius, situată la circa 180 ani-lumină de soare – Poet contemporan în al cărui volum intitulat „Gravuri” întâlnim și poezia „Soare de aur” (Sergiu).

DICTIONAR: NAM, LCT, UETA, ERVE.
Revista Rebus, nr. 12/1989

RADIOGRAFII CULINARE

CREMELE ȘI SUCURILE DIN PRAFURI SALVAU ANIVERSĂRILE

Pentru că cei doi copii ai mei au datele de naștere la numai două săptămâni distanță, trebuia să fac rost de „material” pentru două torturi, ca să nu mai vorbim de ce trebuia să pun pe masă. Așa că eram într-o vânătoare nebună. Nu ratam nici o rețetă care mi-ar fi fost de folos și nici un produs deosebit. Pentru că musafirii erau copii, mă hotărâsem să îi servesc numai cu sandvișuri făcute „la comandă”, urmând să mă orientez câte să fac, în raport de câte se mănâncă dintr-un anumit fel.

Am achiziționat două kilograme de brânză, două bucăți de salam „Victoria”, patru cutii mari de pate de ficat, am cumpărat icre tarama, din care trebuia să fac două castroane, acestea fiind preferatele copiilor, zacuscă. La dulciuri era o problemă, dar m-am descurcat cu pșcoturi, fursecuri de la cofetărie.

Cu torturile era o problemă. Am obținut doar un pachet de unt, deci un tort trebuia să aibă o cremă din margarină. Am găsit margarină „Rama”, care era bună. Cu mai multe mirodenii și cacao făceai o cremă ca aceea de la cofetărie. Pentru celălalt strat de cremă aveam să folosesc gem de gutui făcut de mine. Dar... îmi lipsea crema pentru cel de al treilea strat.

Și cum mă zbăteam ca „pește pe uscat”, îmi „iese norocul în cale”, adică unul dintre colegii mei care făceau asistență tehnică la Anina. Mă plâng lui, fiind sigură că va răspunde cum vreau la suferința mea și a doua zi s-a prezentat la birou cu o sacoșă plină de plicuri cu tot felul de „prafuri”. „La colea, am multe prafuri care să te satisfacă”, mi-a zis el și mi-a vârat sub nas sacoșă. Prafuli de creme pentru torturi,

prafuri pentru jeleuri, pentru „înțepenit” frișca, prafuri de frișcă, multe prafuri de înghețate și prafuri pentru sucuri, la care adăgai doar sifon. Obținute prin troc făcut cu diverse persoane bine intenționate din Iugoslavia, aceste prafuri, pentru noi, erau aproape necunoscute și se vindeau pe sub mână. Ni se păreau foarte „occidentale”!

Ochi hulpavi și mâini rapace s-au abătut asupra plicurilor și, cât ai zice „pește”, s-a golit sacoșă. Cu banii la leafă! Normal. Dar, pentru că eu eram „procuroarea”, am avut mulțumirea de a-mi achiziționa mai multe tipuri de prafuri, asigurându-mi o diversitate largă de creme, budinci, sucuri, frișcă și ornamente din zahăr pentru diverse preparate.

Da, era o bătaie câștigată, dar războiul abia acum începea!

La prima aniversare participau musafiri de vârstă mai mare, deci am pregătit sandvișuri cu icre, salam, brânză, salată verde și ardei grași, puși deoparte de nea George de la Aproz, la rugămintea mea. Castronul cu icre „s-a topit”, zacusca la fel, nu mai vorbim despre sucurile care au făcut furori. La tort, totul a fost după așteptări. Deci, reușită totală!

La cea de-a doua aniversare, după două săptămâni, au participat musafiri mai mici cu doi ani. Sandvișurile cele mai apreciate au fost cele cu felii de salam și tot cele cu icre. Dar bătaia s-a dat pe sucuri și pe dulciuri. Iar bietul tort, care conținea cremă de cacao cu margarină, dar și cremă de ananas din praful de la pachet, a avut un succes nebun. Suceul de portocale „pârât”, cu sifon autohton, i-a făcut fericiți!

Veronica BECTAȘ

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Întreprindere de stat cu sediul în București, Str. Ing. Anghel Saligny nr. 2, Sector 5, încadrează de urgență muncitori în meseria de tipăritori-mașiniști offset ctg. 4-6, frezori ctg. 4-6, grafiștii și muncitori necalificați cu atribuțiunile de pază.

IUPS – București, cu sediul în Bd. Armata Poporului nr. 6, Sector 6, încadrează de urgență, cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971, paznici (controlori poartă) cu domiciliul stabil în București.

Căutăm persoană externă, supraveghere copil preșcolar, zona Favorit – Drumul Taberei.

Caut femeie tânără, internă, eventual familie pentru îngrijirea bolnavă. Oferim locuință și retribuție.

Cooperativa Avântul Imbrăcămintei București, Cal. Griviței nr. 67-69, Sector 1, încadrează urgent croitori confecționeri și tricotieri cu calificare, totodată încadrăm urgent paznici, muncitori necalificați și primitori-distribuitori.

VÂNZĂRI

Radio Profesional Grundig 2400 digital, aparat auditiv Siemens, cu acumulatori, piese multiple Trabant, aparat foto Fujica ST 705 nou Benzil, nouă țintă discotecă, derulator VHS, sigilat, blue jeans damă 40-46, radiocasetofon stereo suncitor necalificați cu atribuțiunile de pază.

Televizor Sirius 253, minimășină de spălat, minicasetofon Panasonic, nou, comodă pantofi excepțională, piese schimb mașină de spălat cu program Electromagnetic 400 K 6.

Video Recorder JVC, multisistem, audio dubbing, Dolby, insert, intrare videocameră, multiple funcții, catet service, videocaseta înregistrată.

Vând toaletă din metal nichelat, compusă din măsău pe patru picioare și suport, lucrare artistică cu oglindă cristalină, aramă metal de asemenea lucrată, obiect excepțional.

Vând urgent casă la curte cu vie și pomi fructiferi, două camere, antru, bucătărie, cărămidă, garaj, apă, lumină, cartier Vatra Nouă – Băneasa.

tv 28 martie 1989

19:00 Telegazeta
19:30 Concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la dezvoltarea intensivă, organizarea și modernizarea industriei pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Documentar
19:50 În fruntea partidului și a țării – cel mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Documentar
20:10 Cu țara într-un glas. Spectacol literar-muzical-coregrafic. Redactori: Santuzza Dinescu, Viorel

Grecu, Călin Doboș. Regia artistică Olimpia Arghir
20:50 Președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu – erau al păcii mondiale. Documentar
21:10 Idei în acțiune. Angajare muncitorească, revoluționară. Redactor Emilia Diaconu
21:30 Magistrale ale socialismului. Canalul Dunăre – Marea Neagră. Producție a Studioului de Film TV. Documentar de Vasile Alecu, Nicolae Niță
21:50 Telegazeta
22:00 Închiderea programului

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											